

Valerica CELMARE¹

GRUPUL SUPTOR CA METODĂ DE INTERVENȚIE ÎN ASISTENȚA SOCIALĂ

Support Group as a Method of Intervention in Social Assistance

Abstract. This article deals the support group method and how it is used in interventionist practice. The study presents the evolution of the support group as a method used in the psycho-social field and its defining elements. The article is addressed both to professionals working in the field of social assistance and to students from the social assistance specialization, who are in the process of training.

Keywords: support group, social group, small group, primary group

Utilizarea grupului suport ca metodă de intervenție în asistența socială a persoanelor și grupurilor cu probleme personale și psihosociale similare datează de la sfârșitul secolului al XIX-lea (Berteau, 2006, p. 5).

O primă etapă a folosirii grupurilor ca formă de sprijin este marcată de apariția conceptului de grup social, pe fondul reorganizării societății americane, în urma exodului masiv al populației de la sate spre orașe, cauzat de revoluția industrială. Problemele pe care le ridica populația nou-venită și vulnerabilitatea ei în fața exploatării economice și sărăciei au condus la implementarea unor programe de informare privind drepturile și condițiile de muncă, instruire cu privire la viața din mediul urban și sprijin pentru crearea unei vieți sociale în concordanță cu nevoile fiecăruia (Berteau, 2006, p. 6).

Începutul secolului XX este marcat de preocupările din domeniul psihologiei sociale care contribuie la conceptualizarea ideii de *grup restrâns*, definit ca o comunitate restrânsă de persoane, animată de îndeplinirea unui scop comun. În literatura de specialitate sunt întâlnite următoarele tipuri ale grupului restrâns (Neculau, 2007):

---

¹ Senior Lecturer, PhD, „Dunărea de Jos” University of Galați, Romania, Faculty of History, Philosophy and Theology, Romania. Corresponding author: valerica.celmare@ugal.ro.

- ❖ *grupul de sarcină*, care se constituie pentru îndeplinirea unor sarcini comune;
- ❖ *grupul de formare psihosocială* are ca obiectiv formarea personală, dezvoltarea unor abilități sau dobândirea unor experiențe;
- ❖ *grupul de acțiune comunitară*, constituit pentru rezolvarea unor interese sociale și politice;
- ❖ *grupul de cercetare-acțiune*, reunit la finalul unei cercetări, pentru confruntarea ideilor;
- ❖ *grupul de învățare*;
- ❖ *grupul de loisir*, constituit pentru petrecerea activităților de timp liber;
- ❖ *grupul de vecinătate și familia*.

O derivație a *grupului mic*, sau *grupului restrâns*, este *grupul primar*, care este definit ca o asociație de persoane caracterizată prin unitatea idealurilor, cu rol în formarea personalității și naturii sociale a indivizilor (Neculau, 2007). Charles Cooley este cel care folosește pentru prima dată, în lucrarea sa, *Social Organisation* (1909), termenul de *grup primar*, identificând patru tipuri de astfel de grupuri, pe care el le mai numește *universale*, deoarece sunt întâlnite în toate etapele dezvoltării civilizației umane: *familia*, *grupul de joc al copiilor*, *grupul de vecinătate și comunitatea de bătrâni* (Neculau, 2007). Grupurile primare au câteva caracteristici comune: un scop comun, relații spontane și bogate, afecțiune manifestată între membri, solidaritate, interdependență, credințe și norme comune, valori morale împărtășite, obiceiuri și ritualuri menite să perpetueze o realitate ideală (Neculau, 2007).

Primele grupuri numite „de terapie” au fost constituite în 1905, de Joseph Pratt, un medic din Boston, care a reunit bolnavii de tuberculoză pentru a le explica metodele de păstrare a igienei. În urma interacțiunii cu pacienții, Pratt observă că metodele de educație sunt mai eficiente atunci când sunt aplicate grupului (Berteau, 2006, p. 6) și începe să promoveze această metodă în lumea medicală, punând accent pe importanța emoțiilor în tratarea psihonevrozelor. Ideea lui este preluată și aplicată de practicienii din domeniul psihiatriei, cum ar fi Edward Lazell și Alfred Adler (Urlic și De Chavez, 2019). Prin anii '30, '40, Paul Schilder și Louis Wender și-au dat seama de potențialul grupurilor în practica de psihanaliză a individului și au inițiat primele grupuri de psihanaliză (Spitz, Henry și Spitz, Susan, 1999, p. 4).

O etapă importantă în evoluția terapiei de grup o constituie fondarea psihodramei și sociodramei (1953), ca metode de terapie pentru pacienții psihiatrici sau pentru rezolvarea situațiilor de tensiune de natură nevrotică sau socială (Mihu, 1967, pp. 301-302). Fondatorul acestor metode este Jacob Moreno, un psihiatru austriac-american, care consideră că

retrăirea situațiilor conflictuale de către subiect, prin intermediul jocului teatral, îl va ajuta pe acesta să-și schimbe comportamentul, să conștientizeze evenimentele care au provocat tensiuni în viața personală și să înțeleagă care e partea lui de vină în derularea faptelor (Mihu, 1967, pp. 306-307). Totodată, prin intermediul psihodramei se realizează *catharsis*-ul persoanei, asigurându-se nevoia acesteia de a comunica trăirile afective, vorbirea fiind un mijloc de descărcare a tensiunii nervoase (Mihu, 1967, p. 307).

Un moment revoluționar pentru practica grupurilor de terapie îl constituie inițierea grupurilor compuse din copii și adolescenți delincvenți sau cu probleme psihiatrice, de către Samuel Slavson, în 1943. Acesta este considerat unul dintre părinții fondatori ai psihoterapiei de grup orientată psihodinamic, activitatea lui profesională influențând profund concepția despre practica psihoterapeutică a practicienilor din anii '30 - '40 (Spitz, Henry și Spitz, Susan, 1999, p. 5).

În anii '40, la sfârșitul celui de-al doilea Război Mondial, apar primele teorii legate de grup. Kurt Lewin este unul dintre primii cercetători care analizează mecanismele grupului restrâns, teoriile sale despre *câmpul dinamic*, *leadership* și *cercetare-acțiune* constituind fundamentele psihosociologice ale grupului restrâns (Berteau, 2006, p. 6). Lewin concepe grupul ca pe un câmp dinamic, constituit din membri aflați în strânsă interdependență, astfel încât orice schimbare a unui element constitutiv poate influența starea tuturor celorlalte elemente (Bărbînță, 2017). În *teoria sa despre dinamica grupului*, el se inspiră din legile fizice ale *electromagnetismului* și definește grupul ca pe un câmp de forțe care interacționează într-un spațiu social dat, rezultanta acestor interacțiuni determinând comportamentul grupului (Bărbînță, 2017).

O altă personalitate cheie în dezvoltarea teoriilor despre dinamica grupului este Wilfred Bion (1897-1979), care a elaborat un cadru teoretic în care descria două moduri distincte de funcționare a grupurilor: *grupul de lucru* și *grupul asumare de bază*. Cele două grupuri au modalități diferite de a gândi și de a simți realitatea. Mentalitatea *grupului de lucru* descrie dinamica unui grup capabil să-și gestioneze tensiunile, temerile și interacțiunile pentru a funcționa eficient. La polul opus, mentalitatea *grupului asumare de bază* descrie o stare dominată de emoții: anxietate, furie, ură, iubire, speranță, vinovăție, depresie, ceea ce îl îndepărtează de la scopul inițial și îl face să stagneze. Aceste grupuri nu funcționează independent ci coexistă întotdeauna în cadrul interacțiunii umane, unul dintre grupuri având întotdeauna tendința de a-l domina pe celălalt (French și Simpson, 2010).

În cursul anilor '60-'70, intervenția de grup cunoaște influența mișcării umaniste, care pune accent pe valorizarea persoanei, pe

exprimarea sinelui, autenticitate, pe bunăstarea individuală. Această orientare a stârnit controverse în lumea specialiștilor, ceea ce a atras lipsa de credibilitate a acestei metode de intervenție, în anumite domenii profesionale (Berteau, 2006, pp. 8-9).

Anii '80 aduc un curent de reabilitare și redefinire a grupurilor de sprijin în domeniile psiho-sociale. În această perioadă, grupurile nu mai pun accent exclusiv pe dezvoltarea personală, ci se orientează spre sprijinul reciproc și autodeterminarea grupului. Această perioadă este marcată de specializarea și diversificarea direcțiilor de cercetare în domeniul intervenției de grup, pe fondul unei multiplicări și acutizări a problemelor sociale (Berteau, 2006, pp. 8-9).

În literatura de specialitate există multe concepții cu privire la *funcțiile grupului social*, primele încercări de descriere a acestora datând din anii '50 (Neculau, 2007). În cartea sa, *Dinamica grupurilor și a echipei*, Adrian Neculau face o trecere în revistă a celor mai relevante idei cu privire la funcțiile pe care le îndeplinește sistemul grupal:

- ❖ *Funcția de integrare* face referire la procesul de socializare, care se realizează în cadrul sistemului grupal. Prin socializare, membrii grupului învață să interacționeze cu semenii și internalizează valorile și normele grupale, care vor constitui puncte de referință în relațiile sociale.
- ❖ *Funcția de diferențiere* oferă membrilor posibilitatea de a-și afirma și integra propria personalitate la grupul de apartenență, în cadrul procesului de identificare cu acesta.
- ❖ *Funcția de schimbare* se realizează datorită caracterului dinamic al grupurilor, în cadrul cărora toate mecanismele aflate în interacțiune suferă modificări dacă unul din elemente s-a modificat.
- ❖ *Funcția de producere a ideilor* are loc în baza schimbului de informații și de opinii vehiculate în interiorul grupului, pentru identificarea de noi soluții la problemele existente. În acest context, grupul își manifestă bogatul potențial creativ și rolul stimulator al noilor idei.
- ❖ *Satisfacerea diferențiată a nevoilor membrilor*, conform cu poziția pe care o au aceștia în cadrul grupului.
- ❖ *Satisfacerea nevoii de încorporare socială și de dominare.*
- ❖ *Funcții specifice fiecărui grup*, determinate de sarcina de lucru.
- ❖ *Crearea de noi nevoi pe măsură ce grupul evoluează.*
- ❖ *Funcția de securitate.*
- ❖ *Funcția de reglare a relațiilor inter-individuale.*
- ❖ *Funcția de actualizare a interacțiunilor din cadrul grupului.*
- ❖ *Funcția de realizare a sarcinilor.*

- ❖ *Funcția de comunicare.*
- ❖ *Funcția afectiv-apreciativă.*
- ❖ *Funcția de influență.*

Grupul de suport este o metodă de intervenție utilizată pentru rezolvarea unor probleme de ordin personal, psiho-social sau colectiv (Berteau, 2006, p. 34) și acordată sub formă de sprijin persoanelor vulnerabile, care se confruntă cu slăbirea rețelei sociale de susținere, pe fondul sărăciei, bolilor cronice, disfuncțiilor psihologice sau al diverselor forme de izolare (Berteau, 2006, p. 34).

Scopul acestui tip de intervenție este terapia unor dificultăți psiho-sociale comune tuturor participanților, prin oferirea reciprocă de informații, soluții și sprijin emoțional, în cadrul unor întâlniri structurate și supervizate de specialiști (World Vision, 2003, p. 43). Intervenția prin grupurile de suport aduce cu sine mai multe beneficii și anume: se modifică comportamentul persoanei, se dezvoltă abilități și competențe, este îmbunătățită încrederea în sine, cresc posibilitățile de integrare în comunitate și socializare ale membrilor, se oferă posibilitatea de refacere a rețelelor sociale, oferă oportunitatea ieșirii din izolare, sunt rezolvate probleme colective, este îmbunătățită calitatea serviciilor etc. (Berteau, 2006, p. 34).

Grupul de suport este utilizat, ca metodă de intervenție, în patru medii profesionale: psihiatria și psihologia, sub forma *grupului de terapie*, asistența socială, în varianta *serviciilor sociale de grup* și consilierea, sub forma *grupurilor de consiliere* (Berteau, 2006, p. 34). Cu toate că fiecare domeniu de abordare a intervenției prin grupul de suport are specificitatea lui, există aspecte comune în conceptualizarea și implementarea acestei metode.

Una din particularitățile grupului de suport este centrarea intervenției sale, în mod simultan, pe doi clienți: *persoana*, luată în individualitatea ei, cu problemele, neîmplinirile și nevoile ei de realizare și *grupul*, ale cărui obiective trebuie îndeplinite pentru ca acesta să-și atingă potențialul: acela de a fi o rețea de susținere pentru membrii săi, de a fi cadrul în care participanții își acordă ajutor reciproc și de a deveni suficient de puternic pentru a provoca schimbarea socială dar și schimbarea interioară a membrilor săi (Berteau, 2006, p. 39).

Caracteristicile grupului de sprijin sunt cele specifice *grupului mic*, sau *grupului restrâns*, cum mai este întâlnit în literatura de specialitate. Indiferent de tipul lor, grupurile de suport se caracterizează prin (Pașca, 2013):

- ❖ *unitatea de timp și de loc*, care presupune reunirea membrilor într-un spațiu destinat întâlnirilor de grup, într-o anumită perioadă de timp;

- ❖ *rațiunea de a fi și de a rămâne împreună;*
- ❖ *împărtășirea unor experiențe similare cu ceilalți membri ai grupului;*
- ❖ *posibilitatea perceperii și reprezentării fiecărui membru, prin interacțiunea în cadrul grupului;*
- ❖ *caracterul de entitate al grupului;*
- ❖ *existența unui proces interactiv;*
- ❖ *durata suficientă de existență a grupului, care reclamă o anumită stabilitate în timp a grupului, pentru ca acesta să-și atingă scopul.*

Grupul de suport este alcătuit din persoane care au nevoie de susținere sau de ajutor în schimbarea anumitor situații disfuncționale din viața lor, fiind capabili, la rândul lor, de a-i influența pe ceilalți și de a oferi ajutor în anumite perioade ale existenței grupului. Participanții pot fi diferiți în ce privește caracteristicile lor personale, de vârstă, sex, personalitate sau competențe sociale (Pașca, 2013). Un rol important în evoluția grupului îl joacă moderatorul. Acesta este o persoană care are o anumită experiență ce îi legitimează poziția de lider formal în cadrul grupului. El poate fi un specialist (psihoterapeut, consilier, asistent social, profesor) sau un profesionist al muncii în grupuri (Neculau, 2007). Rolul său este de a susține grupul în procesul de dezvoltare, de a încuraja implicarea participanților în activitățile de grup, de a consilia grupul și de a facilita schimburile de idei, opinii și informații dintre membrii grupului. Pe parcursul derulării întâlnirilor, moderatorul își asumă rolul de egal al celorlalți membri, împarte responsabilități și îi orientează asupra sarcinilor pe participanți.

În cartea sa, *Dinamica grupului și a echipei*, Adrian Neculau identifică următoarele funcții ale moderatorului:

- ❖ *executivă* (organizează și favorizează dezvoltarea personală a membrilor);
- ❖ *de susținere afectivă;*
- ❖ *de elucidare a proceselor de grup* (propune interpretări, dă un sens experiențelor);
- ❖ *de stimulare emoțională a interacțiunilor.*

Relațiile din cadrul grupului sunt multiple și caracterizate de reciprocitate, ajutorul reciproc constituind rațiunea de a fi a grupului de sprijin. Cercetătorii descriu patru tipuri de relații care se manifestă în interiorul grupului de sprijin: *relația membru-membru, relația membru-moderator, relația membru-grup și relația moderator-grup* (Berteau, 2006, pp. 40-41).

Grupul de suport constituie mediul de manifestare a mai multor aspecte benefice, care se constituie în resurse pentru evoluția terapeutică a

membrilor participanți. Aceste elemente resursă sunt comune tuturor grupurilor de intervenție, indiferent de sfera profesională. Berteau descrie, în lucrarea sa, *La Pratique de l'intervention de group* (2006), 12 elemente resursă ale grupului de sprijin:

Sentimentul de apartenență este o nevoie fundamentală omului, în procesul său de socializare, de adaptare la mediul înconjurător. Apartenența la un grup⁷ oferă persoanei umane posibilitatea de a învăța să trăiască în comunitate, de a relaționa cu ceilalți (Berteau, 2006, p. 33). Experiențele trăite în cadrul grupurilor de intervenție, cu precădere acelea de împărtășire a problemelor comune, constituie fundamentele procesului de identificare cu grupul, asigurând satisfacerea nevoii de apartenență a grupului (n.a.).

Susținerea reciprocă conferă membrilor participanți posibilitatea de a oferi ajutor semenilor dar și de a fi ascultați și înțeleși de ceilalți fără a fi judecați. Această resursă a grupului de intervenție are o mare valoare pentru reabilitarea imaginii de sine și confirmarea propriului potențial.

Universalizarea experienței prin împărtășirea situațiilor comune de viață permite membrilor grupului conștientizarea faptului că nu sunt singurii care trăiesc o anume experiență dramatică și că se pot baza pe ceilalți în momentele dificile.

Controlul reciproc al membrilor grupului funcționează prin *feedback*-ul emis vizavi de comportamentele conforme sau neconforme cu valorile grupului. Feedback-ul are, în acest fel, rol reglator al comportamentului membrilor, determinând un control mai bun asupra acțiunilor proprii din partea membrilor.

Învățarea prin modele constituie o resursă fundamentală pentru cei care vor să realizeze schimbări în propria viață. În cadrul grupului de sprijin, membrii participanți pot observa comportamentele altora, își pot însuși noi modalități de a se comporta și pot exersa noile modele într-un cadru protejat.

Învățarea prin interacțiune corespunde schimbului de opinii, de experiențe, de situații și de percepții între membrii grupului de sprijin, în urma căruia are loc un proces de adaptare corectă la realitate, prin reducerea riscului de deformare a acesteia.

Reproducerea situației familiale are în vedere revizuirea modelelor relaționale deprinse în cadrul familial, cu ocazia retrăirii lor în cadrul grupului.

Puterea colectivă este o altă resursă specifică grupului de sprijin, prin care membrii grupului conștientizează că împreună pot iniția schimbarea socială, prin acțiuni pe care singuri nu le-ar fi putut realiza.

Împărtășirea informațiilor. În cadrul grupului de sprijin are loc o confruntare de informații diverse cu privire la problematica grupului, ceea

ce permite soluționarea situațiilor de viață și conștientizarea rolului propriu în cadrul grupului.

Reintegrarea emoțiilor dificile are loc prin asigurarea unui climat de deschidere și acceptare a emoțiilor, a opiniilor diverse, a subiectelor tabu. Pentru ca grupul de suport să-și manifeste acest potențial, un rol foarte important în echilibrarea interacțiunii dintre membrii grupului îl are specialistul care moderează grupul (n.a.).

Instaurarea speranței prin observarea evoluției favorabile a unora dintre participanții la grupul de sprijin, constituie o resursă fundamentală pentru determinarea celorlalți membri.

Probarea realității. Participarea la grupul de sprijin ajută la conștientizarea responsabilității pe care o au membrii grupului asupra propriului comportament, dar și la perceperea faptului că unele fapte și conjuncturi scapă controlului uman.

La momentul actual, *tipologia grupurilor de sprijin* cunoaște o mare varietate. Pe *domeniul psihoterapeutic* se face distincție între *grupurile de dezvoltare* (adresate unor oameni sănătoși din punct de vedere psihologic, dar vulnerabili în anumite momente ale vieții lor) și *grupurile de psihoterapie propriu-zisă* (adresate celor cu patologie psihologică). La rândul lor, grupurile de dezvoltare personală oferă posibilități diverse, în funcție de abordarea teoretică la care se raportează (Pașca, 2013). În lucrarea sa, *Grupul de psihodramă pentru dezvoltare personală*, Dan Pașca distinge șapte curente teoretice care ghidează grupurile terapeutice:

Abordarea interpersonală are drept obiectiv îmbunătățirea capacității membrilor de a dezvolta relații pozitive cu semenii. În cadrul acestor grupuri, procesul de terapie se axează pe schimbarea stilului comportamental, în urma feedback-ului reciproc oferit de participanți.

Abordarea psihodinamică are în vedere manifestarea spontană a gândurilor și sentimentelor participanților, astfel încât să permită evidențierea dificultăților de relaționare și conștientizarea acestora de către participanți. Un rol important în procesul de conștientizare a legăturilor dintre *patternurile comportamentale* și experiențele de viață ale participanților îl are moderatorul, care își asumă un rol pasiv în timpul întâlnirii de grup.

Abordările sistemice tratează grupul ca pe un sistem compus din subsisteme (subgrupurile sau chiar fiecare membru în parte), aflate într-un schimb reciproc și permanent de informații, atât cu grupul ca ansamblu sistemic, cât și cu mediul exterior (suprasistemul căruia grupul se subordonează). Schimbul de informații asigură diferențierea și rafinarea fiecărui subsistem, dar și înglobarea, integrarea diferențelor în cadrul întregului, prin intervenția liderului de grup.

Abordarea cognitiv-comportamentală. Grupurile care își asumă o astfel de abordare pun accent pe munca de conștientizare a participanților cu privire la legăturile dintre semnificațiile conferite unor evenimente negative și comportamentele disfuncționale ale acestora. Scopul acestui tip de abordare este corectarea cognițiilor ce stau la baza comportamentelor disfuncționale și asumarea unui proces adaptativ corect.

Psihodrama, o metodă psihoterapeutică inovată și perfectată de Jacob Moreno, constă în punerea în scenă a situațiilor problematice de viață trăite de participanți. Fiecare membru este distribuit într-un rol, ca într-o scenetă de teatru. În timpul jocului, participanții au posibilitatea să găsească noi soluții la problemele propuse. Liderul grupului este cel care regizează piesa de teatru și moderează discuțiile ulterioare cu privire la impresiile și sentimentele participanților (Mihu, 1967).

Terapia redeciziei are la bază jocul de rol, prin care participanții readuc la viață scene din copilărie, cu posibilitatea schimbării deciziilor luate atunci, în direcția dorită. Scopul este determinarea participanților de a-și remodela viitorul și de a obține un control mai mare asupra propriei vieți.

Terapia existențialistă pune accent pe dezvoltarea capacității de alegere a direcției de viață pe care și-o doresc participanții. Membrii grupului sunt încurajați să-și asume responsabilități pentru viitorul lor, în condiții de risc și incertitudine, astfel încât ei să-și atingă potențialul prin forța sinelui.

În *practica asistenței sociale* sunt cunoscute mai multe forme ale grupului de suport, ele fiind clasificate în funcție de caracteristicile participanților și de motivele care stau la baza constituirii grupului. Autorii *Manualului de bune practici în asistența socială comunitară*, elaborat de *World Vision*, identifică trei forme ale grupurilor de suport specifice intervenției de asistență socială:

Grupul de suport terapeutic care utilizează metode de evaluare și intervenție psiho-socială standardizate. Acestea au un scop clar conturat, sunt moderate de specialiști (asistenți sociali sau psihoterapeuți) și sunt adresate persoanelor care trec prin situații de viață deosebite, necesitând sprijin pentru depășirea acestora. Participarea la grupurile de suport este inclusă în planurile individuale de servicii/intervenție, iar întâlnirile se derulează în conformitate cu plan de desfășurare a acestora (World Vision, 2003).

Grupul de suport profesional respectă aceleași reguli de structurare a grupurilor de terapie (în privința numărului de participanți, duratei și frecvenței întâlnirilor), dar este adresat profesioniștilor din domeniul psiho-socio-medical și are două obiective: acela de a dezbate și soluționa probleme întâlnite în practica profesională și de a constitui o resursă de

sprijin emoțional pentru lucrătorii afectați de problematica muncii lor (World Vision, 2003).

Grupul de intervenție comunitară reprezintă o formă particulară a intervenției sociale, caracterizată prin formarea unor grupuri de interes la nivelul comunităților, cu rol în soluționarea disfuncțiilor prezente în propria lor comunitate (disfuncții de natură economică, socială, ecologică etc.). Grupurile de intervenție comunitară sunt formate din persoane cu pregătire în diverse domenii ale vieții sociale (primari, asistenți sociali, directori de instituții, oameni de afaceri, profesori, preoți, polițiști, jurnaliști, avocați, gospodari etc.), care ocupă poziții de lideri în comunitate (lideri formali sau informali). Grupul de intervenție comunitară are rolul de a sprijini administrația locală în acțiunile sale, de a încuraja voluntariatul și participarea societății civile în procesul de decizie la nivel comunitar. Participarea la astfel de grupuri este benevolă, regulile de organizare (sub aspectul componenței, al duratei și frecvenței întâlnirilor, dar și al moderării) fiind mult mai flexibile decât în cazul grupurilor de terapie. Una din particularitățile acestui tip de grup o constituie faptul că ele se reunesc doar în cazul în care există mai multe persoane din comunitate care se confruntă cu aceeași problemă (World Vision, 2003).

Intervenția prin metoda grupului de suport presupune câteva elemente specifice, și anume (Berteau, 2006, pp. 43-49):

Scopul comun, care constituie, în același timp și motivația constituirii grupului, este elementul unificator al intereselor individuale, punctul de reper în stabilirea sarcinilor de lucru, a metodelor folosite și în evaluarea rezultatelor, precum și promotorul altor acțiuni de grup.

Interacțiunile constituie forța care întreține activitatea grupului prin procesul de comunicare.

Coeziunea de grup reprezintă câmpul de forțe socio-afective și morale care acționează pentru păstrarea unității grupului și prevenirea dezintegrării lui. Coeziunea grupului favorizează menținerea unui climat intim, libertatea de expresie, comunicarea sinceră și spontană, dezvăluirea sinelui, ascultarea activă și empatică și constituirea sistemului de sprijin reciproc.

Structura are în vedere atât sistematizarea formală, cât și cea informală a grupului. *Structura formală* vizează aspectele de compoziție a grupului pe baza caracteristicilor de vârstă, sex, rasă, experiențe și valori similare, stare de sănătate, stare socială, proveniență etc. Aceste trăsături pot influența alte fenomene caracteristice grupului, motiv pentru care, în organizarea grupurilor de sprijin, ele sunt luate în calcul. Numărul de participanți, durata și frecvența întâlnirilor, rolul moderatorului, precum și detaliile de timp și spațiu sunt elemente care vizează, de asemenea, organizarea formală a grupurilor de sprijin.

În practică, se consideră că *dimensiunea optimă* a unui grup de sprijin este de 5-12 persoane, idealul situându-se la o dimensiune de 8-10 persoane. Acest număr de participanți este suficient de mare pentru a asigura o bună interacțiune între membri și suficient de mic încât activitățile să se poată concentra pe nevoile fiecăruia. În momentul inițierii grupurilor, este recomandat să se creeze grupuri de 10-15 persoane, pentru a se asigura o prezență bună, deoarece în practică s-a constatat că unii participanți se retrag după primele întâlniri. În cazul în care dimensiunea grupului depășește 20 de persoane, este necesară prezența unui moderator cu experiență, care să poată gestiona grupul venind în întâmpinarea nevoilor tuturor participanților (Lupașcu, 2011).

În ce privește *frecvența întâlnirilor*, practicienii recomandă întâlnirile săptămânale, pentru a se asigura o mai bună coeziune și continuitate a grupului. Pentru grupurile noi, când încă se mai recrutează noi membri, frecvența întâlnirilor poate fi bilunară, dar se ține cont de necesitățile grupului. Specialiștii consideră că întâlnirile lunare pot crea o senzație de detașare și dezinteres față de activitatea grupului (Lupașcu, 2011).

Durata optimă a unei întâlniri este de o oră și jumătate, suficient cât participanții să facă schimb de idei și cât să se mențină o stare de confort. În funcție de nevoile și disponibilitatea participanților, durata poate crește (Lupașcu, 2011).

Locul întâlnirii este pregătit, în prealabil, de către organizatorul grupului și trebuie să respecte câteva condiții practice pentru a asigura confortul participanților. Spațiul în care se vor desfășura întâlnirile trebuie să fie adecvat dimensiunii grupului, astfel încât să permită prezența tuturor membrilor și să se creeze condițiile de intimitate. Încăperea trebuie să aibă un mobilier de living pentru a se asigura condițiile de intimitate și să ofere posibilitatea organizării astfel încât comunicarea să fie favorizată. Spațiul trebuie să fie disponibil pentru toate sesiunile planificate și să fie situat într-o clădire ușor de localizat și de accesat cu transportul în comun, care să posede parcare proprie și facilități de acces pentru persoanele cu dizabilități. Pentru reușita întâlnirilor, organizatorul trebuie să ia în calcul organizarea unui mic bufet, să fie atent la factorii perturbatori (zgomote, posibilitatea întreruperii activității de către alte persoane) și să acționeze pentru reducerea oricăror tulburări ale derulării discuțiilor. Toate aceste reguli de organizare contribuie la crearea unui mediu ambiant plăcut, deschis spre comunicare, la crearea sentimentului de apartenență și de securitate, necesare funcționării adecvate a unui grup de sprijin (Lupașcu, 2011).

Structura informală a grupului de sprijin se referă la relațiile bazate pe atracție, simpatii și antipatii din cadrul grupului, la formarea

subgrupurilor, la percepția subiectivă a modului în care comunică membrii grupului.

Rolurile pe care și le asumă membrii grupurilor de sprijin sunt în funcție de scopul grupului, de resursele personale ale membrilor și de structura relațională din cadrul grupului. Ele au rol în reglarea comportamentelor și asigurarea echilibrului în interiorul grupului.

Normele reprezintă valorile și atitudinile acceptate de grup și au rol în ghidarea comportamentelor, a credințelor și a culturii grupale.

Leadership-ul se referă la influența pe care o exercită membrii grupului unii asupra altora, în efortul lor de a atinge scopul propus. Este o forță specifică întregului grup, nu doar unei singure persoane.

Etapile de dezvoltare. Pe parcursul derulării sesiunilor de grup, există perioade. Berteau identifică cinci etape de evoluție ale unui grup de sprijin, fiecare etapă având comportamente previzibile, cu diferențe particularizate pentru fiecare grup sau membru în parte:

Etapa de încredere, corespunzătoare perioadei de inițiere a grupului, este caracterizată de adeziunea membrilor la scopul comun, participanții fiind concentrați pe intercunoaștere, pe găsirea locului în cadrul grupului, pe identificarea punctelor comune. Participanții sunt dependenți de moderatorul grupului care stabilește programul întâlnirilor, obiectivele și activitățile de grup.

Etapa de autonomie este etapa în care se manifestă jocurile de putere și control între membri, se formează subgrupurile, se întrevăd rolurile pe care și le vor asuma participanții, se stabilesc limitele de relaționare și cultura grupului.

Etapa de intimitate este reprezentată de intensificarea angajamentelor interpersonale, de dezvoltarea sentimentului de apartenență și de prezența coeziunii de grup. Se stabilește un climat de încredere între participanți și se afirmă potențialul grupului de sprijin reciproc.

Etapa de interdependență este perioada când membrii grupului conștientizează importanța grupului în evoluția lor personală, dar și contribuția lor la dezvoltarea celorlalți participanți. În această etapă, membrii grupului își manifestă spontaneitatea și creativitatea și încep să aplice ceea ce au învățat în cadrul grupului.

Etapa de final este marcată de sentimente pozitive și negative, deopotrivă. Pe de o parte este satisfacția unei experiențe bogate și benefice, pe de altă parte este regretul finalului, al despărțirii, al derutei în condițiile disoluției rețelei de apartenență. Pot apărea regrese comportamentale sau stabilirea unor noi obiective.

Bibliografie

- Bărbîntă, Aurel, *Kurt Lewin - Spațiul social și dinamica grupului*, în *Revista de Management și Inginerie Economică*, vol. 16, nr. 1, 2017, pp. 185-188,
http://www.rmee.org/abstracturi/63/19_Personalitati_Kurt_Lewin%20%20_Simi%20_ok.pdf.
- Berteau, Ginette, *La Pratique de l'intervention de group*, Presses de l'Université du Québec, Saint-Foy, Canada, 2006,
<https://books.google.ro/books?id=gI2SKWkKvv8C&pg=PA34&lpg=PA34&dq=groupe+de+soutien+dans+la+pratique+de+1%27aide+sociale&source=bl&ots=AFVrzGgGQE&sig=ACfU3U2X6BgTDCTWKsZgj749ppyu09VM6w&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKEwig-sar3a7pAhUJtYsKHWwmB0UQ6AEwAHoECAUQAQ#v=onepage&q=groupe%20de%20soutien%20dans%20la%20pratique%20de%20l'aide%20sociale&f=false>.
- French, Robert; Simpson, Peter, *The 'work group': Redressing the balance in Bion's Experiences in Groups*, in *Human Relations*, December, 2010,
https://www.researchgate.net/publication/247718131_The_%27work_group%27_Redressing_the_balance_in_Bion%27s_Experiences_in_Groups.
- Lupașcu, Luminița, *Ghid de organizare și funcționare a grupului de sprijin pentru pacienții oncologici*, Constanța, 2011,
<http://www.pacientcancer.ro/documente/ghid-de-organizare-si-functionare-a-grupului-de-sprijin.pdf>.
- Mihu, Achim, *Sociometria. Eseu critic*, Editura Politică, București, 1967.
- Neculau, Adrian, *Dinamica grupului și a echipei*, Polirom, Iași, 2007,
https://www.academia.edu/23815210/Adrian_Neculau_Dinamica_grupului.
- Pașca, Dan, *Grupul de psihodramă pentru dezvoltare personală*, Editura Universității Transilvania, Brașov, 2013,
https://www.academia.edu/34266555/GRUPUL_DE_PSIHODRAMA%20PENTRU_DEZVOLTARE_PERSONALA.
- Spitz, Henry; Susan, Spitz, *A Pragmatic Approach To Group Psychotherapy*, Brunner and Mazel, Philadelphia, 1999,
https://books.google.ro/books?id=1_ZsZR8c4CwC&pg=PA4&lpg=PA4&dq=lazell+1921&source=bl&ots=Wmz2WeBZ4o&sig=ACfU3U3oOhiz_cQs0C_mabY-m8MWryt-kA&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKEwj-9LmOi6_pAhX2xcQBHctPAzYQ6AEwA3oECAYQAQ#v=onepage&q=lazell%201921&f=false.

- Urlić, Ivan; Manuel, Gonzalez De Chavez (edit.), *Group Therapy for Psychoses*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2019 and Routledge, New York, 2019, https://books.google.ro/books?id=xXtqDwAAQBAJ&pg=PT30&lp g=PT30&dq=lazell+1921&source=bl&ots=BwnR03MsPe&sig=ACfU3U1PeFXI-L1gC2EXFICZU5Nemia_Ew&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKEwj-9LmOi6_pAhX2xcQBHctPAzYQ6AEwBHoECAsQAQ#v=onepage&q=lazell%201921&f=false.
- World Vision, *Manual de bune practici în asistența socială comunitară*, Iași, 2003, <https://cupdf.com/document/manual-bune-practici.html>.